

PTAKI ZASIEDLAJĄCE BUDYNKI – ZAGROŻENIA I OCHRONA

Jerzyk w locie odznacza się charakterystycznymi, długimi, sierpowatymi skrzydłami (K.W.)

Samica wróbla (R.B.)

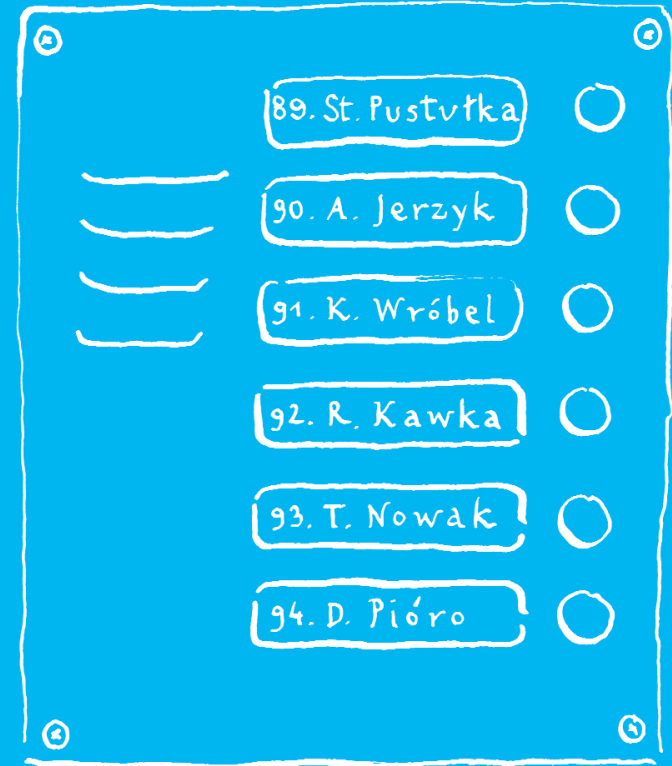
Sfinansowano ze środków Narodowego Funduszu
Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Małopolskie Towarzystwo Ornitologiczne
skr. pocz. 22, 30-309 Kraków 11
e-mail: sekretariat@mto-kr.pl
strona internetowa: www.mto-kr.pl

MTO jest pozarządową organizacją społeczną zrzeszającą miłośników ptaków. Celem działalności Towarzystwa jest rozwój zainteresowań przyrodniczych w społeczeństwie, szczególnie ptakami oraz badanie ich rozmieszczenia, biologii i aktualnych trendów liczebności, a także działania na polu ochrony ptaków i środowisk, w których bytują oraz szeroko rozumiana edukacja ekologiczna.

Tekst: Joanna Kajzer, Rafał Bobrek, Kazimierz Walasz
Zdjęcia: R.B. – Rafał Bobrek; K.D. – Krzysztof Dudzik; P.K. – Paweł Kwaśniewicz; R.M. – Roman Maniarski; M.P. – Małgorzata Pietkiewicz;
A.T. – Adam Tarłowski; K.W. – Kazimierz Walasz
Opracowanie graficzne: Zerkaj Studio

Jakie ptaki gnieźdzą się w budynkach?

K.D.
Pustulki zakładają gniazda we wnękach wysokich budynków i otworach

Pustulka *Falco tinnunculus*

Mały sokół zamieszkujący głównie zadrzewienia śródpolne graniczące z terenami otwartymi, gniazdujący chętnie także w miastach. Miejskie pustulki zakładają gniazda w półotwartych wnękach wysokich budynków i otworach stropodachów oraz skrzynkach lęgowych.

R.M.
Jerzyk odpoczywający na ścianie budynku

Jerzyk *Apus apus*

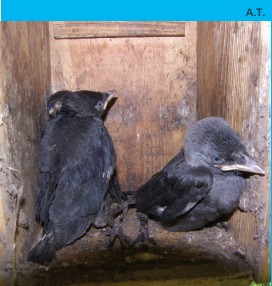
Pierwotnie gatunek skalistych urwisk, rzadziej lasów. Obecnie pospolity w miastach, gdzie zasiedla kolonijnie wnęki, szczeliny, otwory i różne zakamarki wysokich budynków oraz budki lęgowe.

P.K.
Samiec wróbla z owadem w dziobie

Wróbel *Passer domesticus*

Ptak żyjący wyłącznie w sąsiedztwie człowieka, nieodłączny element krajobrazu miast i wsi. Do założenia gniazda wybiera najrozmaitsze zakamarki budynków oraz budki lęgowe.

A.T.
Młode kawkę w budce lęgowej

Kawka *Corvus monedula*

Należący do rodziny krukowatych, stosunkowo mały, czarny ptak z grafitową głową. Bardzo towarzyski, często tworzy duże stada. Gniazduje w zakamarkach budynków i dziuplach drzew. Korzysta także ze skrzynek lęgowych.

Dlaczego ptaki są ważnym elementem krajobrazu miejskiego?

Są pożyteczne – zjadają wiele uciążliwych dla człowieka owadów Wzbogacają i „ożywiają” krajobraz miejski
Wszystkie omawiane tu gatunki ptaków są prawnie chronione

Zagrożenia – docieplanie budynków podczas sezonu lęgowego

Prace termomodernizacyjne budynków wykonanych z „wielkiej płyty” są dziś ważną i potrzebną działalnością związaną z podniesieniem standardów mieszkaniowych. Niestety zabiegi te przeprowadzane są często niezgodnie z przepisami dotyczącymi ochrony przyrody (Ustawa o ochronie zwierząt DzU z 1997 r. nr 111, poz. 724, Ustawa o ochronie przyrody DzU z 2004 r. nr 92, poz. 880, Rozporządzenie Ministra Środowiska DzU z 2004 r. nr 220, poz. 2237, Prawo ochrony środowiska – DzU z 2001 r. nr 62, poz. 627). Likwidacja szczelin technologicznych pomiędzy płytami elewacji budynków oraz zamykanie kratami otworów wentylacyjnych stropodachów, w których ptaki budują gniazda, wiąże się wielokrotnie z bezkarnym zamurowaniem czynnych lęgów gatunków chronionych – ptaków dorosłych i piskląt (jerzyków, wróbli, kawek czy pustulek) oraz z bezpowrotnym niszczeniem miejsc gniazdowych i schronień. Grozi za to odpowiedzialność karna w postaci grzywny lub pozbawienia wolności do 2 lat. Wzmoczone prace termomodernizacyjne w ostatnich latach przyczyniają się do gwałtownego kurczenia liczby miejsc lęgowych, co niekorzystnie odbija się na wielkości populacji tych gatunków, w szczególności jerzyka.

M.P.

Zgodnie z wykładnią prawną Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska, w sezonie lęgowym (od marca do połowy października) inwestor nie może rozpocząć prac remontowych bez uprzedniej ekspertyzy ornitologicznej i wydania przez Regionalną Dyрекcyjną Ochrony Środowiska zezwolenia na prace remontowe, wskazania terminu wykonania tych prac, zaleceń odnośnie zabezpieczenia dotychczasowych miejsc lęgowych oraz sposobu kompensacji utraconych siedlisk.

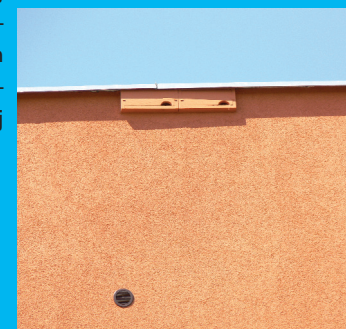
Siedziba Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Krakowie
mieści się przy ul. Smoleńsk 29-31 (tel. 012-61-98-120).

Kompensacje

Sposobem zapobiegania negatywnym skutkom prac dociepleniowych budynków jest tworzenie dla ptaków zastępczych miejsc gniazdowych poprzez zakładanie budek (skrzynek) lęgowych. Budki różnią się wielkością i sposobem instalowania w zależności od gatunku. Budki zawieszają się na ścianie budynku przed nałożeniem materiału ocieplającego lub w nałożonej warstwie izolacyjnej wycina miejsce na budkę, a następnie pokrywa warstwą tynku i farby, podobnie jak całą elewację.

Budki należy umieszczać w sposób, który ochroni je przed silnym nasłonecznieniem: na północno-wschodniej stronie budynku lub pod okapem dachu – z każdej strony budynku. Budki dla jerzyka należy umieszczać na odpowiedniej wysokości (co najmniej 6 m), pozostawiając wolną przestrzeń przed budką, w celu umożliwienia ptakom bezpiecznego z niej korzystania.

Zainstalowana budka lęgowa na ocieplonym budynku

Szczegółowe informacje na ten temat można uzyskać na stronie MTO:
www.mto-kr.pl

K.W.